

Zastávky MHD a ich vplyv na kvalitu dopravy

Bronislav Weigl

Slovenská vedeckotechnická spoločnosť doprava

Jasovská 43, 851 07 Bratislava

e-mail:weigl.bronislav@gmail.com

Abstrakt

Hlavnou témou konferencie sú oblasti „INTELIGENTNÝCH RIEŠENÍ NA ZVÝŠENIE BEZPEČNOSTI A POHODLIA“, ktoré sú zamerané na riešenie problematiky dopravného inžinierstva na zabezpečenie kvality poskytovaných služieb vo verejnej osobnej doprave.

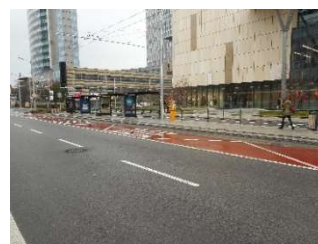
V súčasnosti sa venuje mnoho technických opatrení pre zabezpečenie atraktivity verejnej osobnej dopravy vo všetkých oblastiach týkajúcich sa vozidlového parku. Dopravcovia obstarávajú moderné nízkopodlažné vozidlá, dopravní inžinieri plánujú dostatočné kapacity pre pohodlné a bezpečné cestovanie.

Na druhej strane sú tu opatrenia v riešení infraštruktúry, ktorá podporuje podmienky pre kvalitné dopravné služby do oblasti bezpečného a pohodlného nastupovania a vystupovania cestujúcich z/do dopravných prostriedkov a to riešenia nástupísk (zastávok) verejnej dopravy. Tieto opatrenia musia smerovať nielen do samotných technických riešení, ale aj do dopravno-inžinierskych riešení umiestňovania a označovania vlastných zastávok.

Ak dnes sa neustále stretávame s rôznymi kritikami o tom „ako vodiči verejnej dopravy nevedia riadne pristaviť dopravný prostriedok k nástupnej hrane“, musíme si následne položiť nasledovnú otázku: Je to skutočne so subjektívnych dôvodov vodiča, alebo sú tu aj objektívne dôvody týchto nedostatkov? A práve objektívne dôvody, ktoré sú príčinou týchto nedostatkov, sú obsahom prednášky, kde na príkladoch z praxe (skutočné príklady nesprávnych riešení, alebo nesprávnych značení zastávok verejnej dopravy v Bratislave vodorovným a zvislým dopravným značením) častokrát spôsobuje tieto problémy a to aj na zastávkach, ktoré sú z technického vyhotovenia veľmi kvalitne navrhnuté a zrealizované. A práve zo zlého dopravného značenia alebo v prípade, že je správne, je inými účastníkmi cestnej premávky porušované a ignorované, sú zdrojom sťažností na pristavenia vozidla verejnej dopravy mimo zastávkovú hranu. A práve tieto nedostatky, ktoré je možné vidieť na komunikačnej sieti v Bratislave sú obsahom ďalšej časti prednášky.

Úvod

V súčasnosti pri výstavbách zastávok MHD, alebo pri ich rekonštrukciách a modernizáciách sa používajú nové moderné prvky nielen v rámci mestského mobiliáru (prístrešky, označníky, elektronické informačné tabule atď.), ale aj vo vlastných stavebných konštrukciách zastávok, ktoré zabezpečujú pohodlné nastupovanie a vystupovanie cestujúcich, vrátane cestujúcich na invalidných vozíkoch, matky s detskými kočíkmi, ako aj starších ľudí a ľudí so zníženou mobilitou. Na obrázkoch je vidieť konštrukcie pre električkové a autobusové zastávky v Bratislave, kde boli použité prefabrikované prvky zabezpečujúce nástupnú hranu, ktorá je vo výške podlahy nízkopodlažných vozidiel, čím je zabezpečený bezproblémový nástup a výstup cestujúcich. No žiaľ nedostatky v dopravnom značení a nedisciplinovanosť vodičov v cestnej premávke často potierajú tieto výhody takto realizovaných zastávok MHD.

Legislatívne podmienky

V rámci legislatívy Slovenskej republiky sa oblasť riešenia zastávok MHD rieši v zákonoch 8/2009 NR SR z 3. decembra 2008 o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a Vyhláška č. 30/2020 Z. z. Vyhláška Ministerstva vnútra Slovenskej republiky o dopravnom značení. Zákon 8/2009 definuje zákaz zastavenie v nasledujúcom paragrafe:

§ 25

(1) Vodič nesmie zastaviť a stáť (okrem iného) aj

- f) na zastávke vozidla pravidelnej verejnej dopravy osôb v úseku, ktorý sa začína dopravnou značkou pre zastávku a končí sa 5 m za označníkom zastávky, a tam, kde taká dopravná značka nie je, vo vzdialenosti kratšej ako 30 m pred označníkom zastávky a 5 m za ním; ak je priestor zastávky vyznačený príslušnou vodorovnou dopravnou značkou, platí tento zákaz len pre nástupište a vyznačený priestor,
- j) na vyhradenom jazdnom pruhu okrem vozidla, pre ktoré je vyhradený jazdný pruh určený, a ak nejde o vnútorný jazdný pruh,
- l) vo vzdialenosti kratšej ako 5 m od začiatku a 5 m od konca pozdĺžnej súvislej čiary alebo nástupného ostrovčeka tam, kde by medzi touto čiarou alebo nástupným ostrovčekom a vozidlom nezostal voľný aspoň jeden jazdný pruh široký najmenej 3 m,
- p) na električkovom koľajovom páse,
- r) na mieste, kde by medzi vozidlom a najbližšou električkovou koľajnicou nezostal voľný jazdný pruh široký najmenej 3,5 m,

Citovaná vyhláška 30/2020 priniesla zásadné zmeny vo vodorovnom dopravnom značení a to aj v oblasti značenia zastávok MHD. Hlavné zmeny spočívajú v ich význame, predovšetkým vo význame neprerušovaného a prerušovaného vodorovného dopravného značenia, nahradenie neprerušovanej čiary vo význame zákazu zastavenia novým dopravným značením a v novom definovaní farieb vodorovného dopravného značenia. Vyhláška 30/2020 sa v nasledujúcich paragrafov dotýka týchto zmien:

§ 10

- (1) Vodorovné značky sa členia na a) pozdĺžne čiary, b) priečne čiary, c) plošné značky, d) symboly.
- (2) Vodorovná značka je **bielej farby**, ak nie je v odsekoch 3 až 5 alebo v § 11 ustanovené inak.
- (3) Vodorovná značka vyznačujúca parkovacie miesto s plateným alebo časovo obmedzeným státím alebo vyznačujúca parkovací pruh s plateným alebo časovo obmedzeným státím môže byť **modrej farby**.
- (4) Okraj vozovky alebo parkovacie miesto možno vyznačiť na parkovisku, v parkovacej zóne alebo v dopravne upokojenej oblasti (zóna najvyššej dovolenej rýchlosti, obytná zóna, pešia zóna a školská zóna) aj inou farbou okrem žltej farby.
- (5) Na vyjadrenie doplňujúcich informácií sa na povrchu pozemnej komunikácie (ďalej len „cesta“), parkoviska alebo na inej dopravnej ploche môžu použiť aj iné čiary, nápisy alebo symboly, ako sú uvedené v prílohe č. 6, ak je ich význam pre účastníkov cestnej premávky dostatočne zrejmý, alebo vyobrazenia zvislých značiek s tým, že sú primerane predĺžené; vyobrazenie zvislej značky môže byť vo farebnom vyhotovení podľa príloh č. 1 až 4 alebo len v bielej farbe. Vyobrazenie zvislej značky na ceste slúži ako upozornenie na príslušnú zvislú značku, pravidlo o platnosti zvislej značky alebo všeobecné pravidlo cestnej premávky.

§ 11

- (1) Dočasná vodorovná značka je **žltej farby**; vyznačuje sa len vtedy, ak sa má dočasne zmeniť už existujúce vodorovné značenie, napríklad z dôvodu prác na ceste alebo obchádzky. Dočasná vodorovná značka je nadradená inej vodorovnej značke. Ak by súčasné použitie trvalej a dočasnej vodorovnej značky neposkytovalo jasný a jednoznačný výklad alebo ak ide o dlhodobú dočasnú zmenu vodorovného značenia, trvalú vodorovnú značku je potrebné odstrániť; dočasná vodorovná značka sa v takom prípade vyznačí bielou farbou.
- (2) Dočasná vodorovná značka tvorená zostavou svetelných dopravných gombíkov umiestnených rovnomerne a husto do radu je platná len vtedy, ak sú gombíky rozsvietené.

Z týchto zmien plná neprerušovaná, resp. prerušovaná čiara bielej resp. žltej farby pri okraji vozovky znamenala zákaz zastavenia, resp. státia. Podľa novej vyhlášky „*Pozdĺžna súvislá čiara*“ vymedzuje jazdný pruh alebo okraj vozovky. Znamená to, že v minulosti riešený zákaz zastavenia alebo státia pomocou vodorovného dopravného značenia bielej alebo žltej farby, v súčasnej dobe stratilo tento význam a v súčasnej dobe iba vymedzuje jazdné pruhy. Pre zabezpečenie zákazu zastavenia pre iné vozidlá okrem MHD sa používa „*Cíkcak čiara*“, *vyznačuje priestor, kde je zakázané státie vozidiel* a jej veľkosť pred a za označníkom by mala byť v súlade so zákonom 8/2009 § 25 ods. (1) f pokiaľ to zvislým dopravným značením nebude určené inak.

Značka vyznačuje jazdný pruh alebo okraj vozovky.

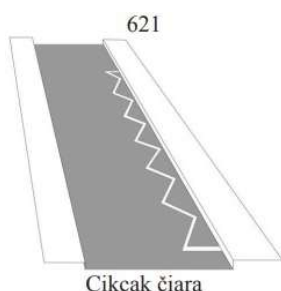
Ak značka vyznačuje jazdný pruh, je zakázané ju prechádzať alebo nákladom presahovať, ak to nie je potrebné na obchádzanie prekážky cestnej premávky.

Ak značka vyznačuje vyhradený pruh pre verejnú dopravu, je značka širšia a vnútri pruhu je v pravidelných vzdialenostiach doplnená symbolom BUS.

Ak značka vyznačuje cyklistický pruh, je značka širšia a vnútri pruhu je v pravidelných vzdialenostiach doplnená symbolom bicykla.

Ak značka vyznačuje vyhradený pruh pre verejnú dopravu alebo cyklistický pruh, má pre ostatných účastníkov cestnej premávky význam značky vyznačujúcej okraj vozovky.

Ak značka oddeľuje protismerné jazdné pruhy, môže byť vyznačená ako dvojité čiary

Značka vyznačuje priestor, kde je zakázané státie vozidiel.

Značka doplnená symbolom BUS alebo TRAM vyznačuje zastávku vozidiel pravidelnej verejnej dopravy osôb, na ktorej je zastavenie a státie dovolené len pre vozidlá pravidelnej verejnej dopravy osôb.

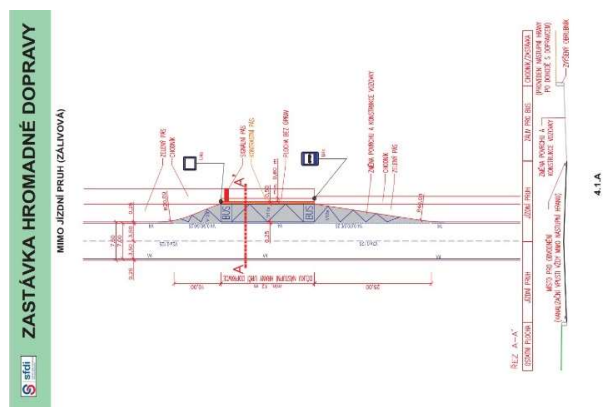
Značka doplnená symbolom TAXI vyznačuje stanovište taxíkov, na ktorom je zastavenie a státie dovolené len pre vozidlá taxislužby na vykonávanie zmluvnej prepravy osôb.

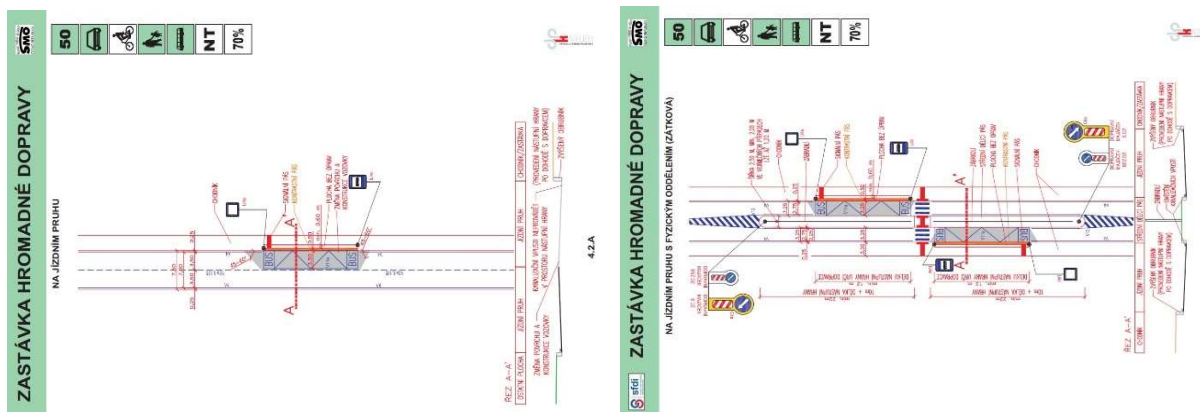
Ak predpokladáme, že pri projektovaní a realizácii zastávok MHD boli dodržané všetky technické podmienky tak, aby vodič mohol vozidlo MHD riadne pristaviť k zastávkovej hrane, musí byť aj správne a hlavne jednoznačne realizované vodorovné a zvislé dopravné značenie. Znamená to, že týmto dopravným značením musí byť zabezpečený vjazd a výjazd zo zastávky. Vlastná dĺžka zastávkovej hrany musí zodpovedať najdlhšiemu prevádzkovanému vozidlu MHD. V prípade prevádzky kĺbových vozidiel z dĺžkou do 19,5 m musí byť táto zastávková hrana minimálne 22 metrov, pričom musí byť zabezpečená potrebná dĺžka na vjazd a výjazd zo zastávky. Toto rovnako platí pre zastávku umiestnenú v zastávkovom zálive, alebo v priebežnom jazdnom pruhu, kde mimo vlastnej zastávky je dopravným značením povolené parkovanie na komunikácii.

Pre vzory umiestnenia zastávok som použil tri metodické listy prevzaté z českej publikácie BESIP (*Bezpečnosť silničního provozu*) a to:

- zastávka mimo jazdného pruhu, umiestnená v zastávkovej nike tzv. „zálivová“
- zastávka v jazdnom pruhu
- zastávka v jazdnom pruhu s fyzickým oddelením tzv. „zátková“

Podfarbením vyznačená plocha, je plocha, ktorú potrebuje vozidlo MHD k riadnemu pristaveniu k zastávkovej hrane a je vyznačená zvislým a vodorovným dopravným značením. Rovnako je takto táto plocha vyznačená aj v ďalších príkladoch

Ako je zrejmé zo všetkých priložených vzoroch pre správne zastavenie vozidla verejnej osobnej dopravy, musia byť splnené podmienky správneho zvislého a vodorovného dopravného značenia tak, aby bola na jednej strane správna dĺžka zastávkovej hrany, ktorá musí vychádzať z najdlhšieho prevádzkovaného vozidla a zároveň musí byť zabezpečený dostatočne dlhý priestor pre zaradenie vozidla k zastávke a pre opätovné zaradenie sa vozidla do jazdného pruhu. Žiaľ, často nestačí iba označenie zastávky MHD dopravnou značkou „označník zastávky“, kde ako je uvedené vyššie, platí *zákaz zastavenia vo vzdialenosti kratšej ako 30 m pred označníkom zastávky a 5 m za ním* a to hlavne z dôvodu problematického subjektívneho stanovenia týchto vzdialeností.

Zastávky, kde nie je potrebné riešiť ďalšie dopravné značenie, tam kde je buď zastávka umiestnená vo vyhradenom jazdnom pruhu, kde už z legislatívy platí o.i aj *zákaz zastavenia na vyhradenom jazdnom pruhu okrem vozidla, pre ktoré je vyhradený jazdný pruh určený*, resp. ak je dopravným značením v úseku zákaz zastavenia a značka platí aj na priľahlý chodník.

V súčasnej dobe sa niekde začínajú používať pre zastávky verejnej osobnej dopravy „ostrovčekové zastávky“ v miestach, kde je krajný pruh určený na parkovanie a ostrovček je realizovaný na šírku tohto parkovacieho pruhu. Zastávka je riešená v priebežnom jazdnom pruhu bez potreby ďalšieho zvislého a vodorovného značenia.

Záver

Pre zabezpečenie podmienok bezpečného a pohodlného nastupovania a vystupovania do/z vozidiel verejnej osobnej dopravy, musia byť naplnené vyššie uvedené nielen technické, ale aj legislatívne podmienky platné v oblasti zastávok verejnej osobnej dopravy. A nielen naplnené, ale aj kontrolované s následnými represiami tých, ktorí toto porušujú.

Na záver uvádzam niekoľko príkladov, ktoré sú následne zdrojom zlého pristavenia vozidla k zastávkovej hrane:

- nesprávne realizované vodorovné dopravné značenie, kde je dĺžka zastávkovej hrany krátka a chýba priestor na vjazd a výjazd zo zastávky
- bezohľadné parkovanie v priestoroch zastávok, predovšetkým vozidlami zásobovania, rôznych donáškových služieb a vozidiel TAXI
- zle umiestnená zastávka v oblúku spolu s nedostatočným priestorom na vjazd do nej, naviac so sklonom ku stredu vozovky majúce za následok zdvihnutie hrady vozidla k zastávke
- priestor zastávky trvalo zabratý napríklad smetnými nádobami

Jeden Európsky unikát

Zrušenie zastávky a vytvorenie priestoru pre parkovanie vozidiel pred fastfoodom a zmrzlinárňou a zriadenie novej zastávky v nevyhovujúcej polohe

A nakoniec jedna z dobrých realizácií v Bratislave pri rekonštrukcii ulice Mlynské nivy

